

HEUVE

Wim Daniëls

Terug naar mijn kinderjaren. In Panningen was nog geen Jumbo, Albert Heijn, Lidl, Jan Linders of andere supermarkt. In 1953 opende Dirk van den Broek in Amsterdam de allereerste supermarkt in ons land. De eerste supermarkten waren klein en er werden voornamelijk vlees, kaas en groenten verkocht. Vlees kochten mijn ouders bij de slager (Engels op de Ringovenstraat), kaas bij de VêGé van tante Zus (waar nu Bufkes gehuisvest is) en groenten teelde mijn vader zelf, 'heuve' in het Heljes.

“Mien vader hej vreuger unne gruntehoof teussen Stappers Naad en Hugo Sevens aan 't Sjräötje (wónt nów de femielie Linsen). Dae hoof hej hae gepaocht van Gradje Engels. Wae wónde op de Julianasjtraot en lepe óvver 't pedje teussen kefee Lommen Had en vieëarts Boeëne naor dae hoof. Inne lintje mooste wae mèt helpe dae mooshoof um te sjpaje. Ozze pap sjpaje en wae ónkroed en graas hakke. Aaf en tów mooste wae auch sjoefele, mer as ozze pap dan kwaam kieke of wae 't good gedaon hejje, deej hae 't dök opnej, want 't waas neet gauw good.

*Inne proemetied, as wae dan effe **efkes** niks te doen hejje, kropen wae ónger de hek door inne hoof van Stappers Naad proeme sjume. Mèr oe wieë as Noor, de maagd van Stappers Naad det zoog, dan waas 't make desse weg kwaams, want anders kreeg ze der mét de bezemsjtee. Bej dae angere nabber hejje ze trouwes hieë lekkere koorse. Die hoofde wae neet te sjume, want wae kregen altied un hampel van Hugo.*

Mijn vader had vroeger een groentetuin tussen Stappers Naad en Hugo Sevens aan de Ruijsstraat (woont nu de familie Linsen) Die tuin had hij gepacht van Gradje Engels. Wij woonden op de Julianastraat en liepen over het paadje tussen café Lommen Had en veearts Boonen naar die tuin. In de lente moesten wij mee helpen die moestuin om te spitten. Ons vader spitte en wij het onkruid en het gras 'hakken'. Soms moesten we ook schoffelen, maar las ons vader dan kwam kijken of wij het goed gedaan hadden, deed hij het vaak opnieuw, want het was niet snel goed.

In de pruimentijd, als wij dan eventjes niets te doen hadden, kropen onder de heg door in de tuin van Stappers Naad pruimen pikken. Maar o wee als Noord, de dienstmaagd van Stappers Naad dat zag, dan moesten we maken dat we wegkwamen, want anders volgde een pak slaag met de bezemsteel. Bij de andere buur hadden ze trouwens heel lekkere kersen. Die hoefden we niet te pikken, want wij kregen altijd een handvol van Hugo.

Groente- en fruitnamen in het Heljes:

Aardappel	-	petat
Andijvie	-	sjteelmoos , andievie (j toegevoegd, Gerard had gelijk)
Peultjes	-	riezer-erte
Kool	-	koeël
Savooiekool	-	sevójjemoos

Sjalot	-	sjerlot
Soep met veel groente	-	sjatselesoep
Tuinbonen	-	wölleboeëne
Witte kool	-	bleik, kappeskoeël
Wortel	-	moor
Zuurkool	-	tonnemoos
Braambes	-	braomelt
Framboos	-	framboeës, mulsbaes
Kers	-	koors
Kleine, zure, wilde pruim	-	kreek
Krent	-	krint
Kruisbes	-	sjteksbaer
Perzik	-	peers
Rode bessen	-	miemerte
Sinaasappel	-	appelesien
Zwarte bes	-	mormelte

Heldense uitdrukkingen en gezegdes met groente en fruit:

Daar kun je alles mee aanvangen	-	Dae lit zich de boeënesjtaek oppe kop sjerp make
Die is heel zuinig	-	Die zit mèr eur proem oppe kees
Die kun je alles wijs maken	-	Hae gluift dich nag as te zees det Ozze Livven Hier in 'ne kersenboum zit
Daar kon men zich geen luxe permitteren	-	Dao kwome gin krinte in de böttermelk
Tuinbonen moet men vroeg zaaien	-	Wae wölleboeëne wilt aete, mót miert neer vergaete

Bron:
't Woordenboek van HELJE, TIC, Maastricht

Foto's:
Internet